

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบของภาษาเขียนที่ใช้ในการสื่อความหมายกันโดยทั่วไปนั้นสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้ ๒ ประเภท คือ

๑.๑.๑ ร้อยแก้ว หมายถึงการเรียงถ้อยคำเข้าเป็นประโยคโดยไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับ คณะ หรือการจัดหมวดหมู่ของถ้อยคำ สัมผัส เอกวิธ ครุหลุ เช่น

...การนำหนังสือลิลิตตะเลงพ่าย ฉบับที่สมบูรณ์มาให้เด็ก เรียนได้เรียนนั้นย่อมทำได้ยาก เพราะนักเรียนจะต้อง เรียนวรรณคดีอื่นอีกหลายเล่ม ฉะนั้นสำหรับหนังสือตะเลงพ่ายนี้จึงต้องการให้เรียนได้โดยพิศดาร เฉพาะตอนที่สำคัญที่สุดเท่านั้น คือ ตอนยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี

(แบบเรียนวรรณคดีไทย ม.ศ.๔ หน้า ๑๘๙)

๑.๑.๒ ร้อยกรอง หมายถึงการเรียบเรียงถ้อยคำเข้าตามแบบบังคับของลักษณะคำประพันธ์ชนิดนั้นๆที่กำหนดไว้ เป็นต้นว่า บังคับด้วย ครุหลุ คำเป็นคำตาย เอกวิธ คณะ สัมผัส กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือการเรียบเรียงถ้อยคำเข้าเป็น ภาพ กลอน วจลน ร่ายและฉันท ซึ่งบางที่จะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "คำประพันธ์" นั้นเอง เช่น

"ถึงจริง เหล้าแตกลั่นควันรฆม	มีคันรฆมผูกสายไว้ปลายเสา
เรือบากรรมน่านรก เจียวอกเรา	ให้มัว เมา เหมือนหนึ่งบ้า เป็นน่ายาย
ทำบุญบวชกรวดน้ำขอสาเร็จ	พระสรร เพชฌัญฑ์ฤทธานประมาทหมาย
ถึงสุราพารอกไม่พอควาย	ไม่กลักรายแกล้ง เมินก็ เกินไป
ไม่เมา เหล้าแล้วแต่เรายัง เมารัก	สุดจะหักห้ามจิตคิดโจน
ถึง เมา เหล้าเข้าสายก็ทหายไป	แต่ เมาใจนี้ประจาทุดคำคิน"

(นิราศภูเขาทอง หน้า ๒)

จากตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นคำประพันธ์ที่เรียกว่า กลอนแปด ซึ่งมีลักษณะบังคับคือบทหนึ่งมี ๔ วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำตั้งแต่ ๗ ถึง ๙ คำโดยจะมี ๔ คำเป็นพื้น และมี การสัมผัสกันของคำที่อยู่คนละวรรคด้วย เช่น "รฆม" สัมผัสกับ "รฆม" "เสา" สัมผัส กับ "เรา" และ "เรา" สัมผัสกับ "เมา" ดังนี้ เป็นต้น

คำประพันธ์หรือร้อยกรอง นอกจากจะมีลักษณะบังคับต่างๆตามที่กำหนดไว้ของ คำประพันธ์ชนิดนั้นแล้ว ในสมัยที่ท้าว กลอน โจน ร่ายและฉันทเป็นที่ยอมรับ ยังมี กวีบางท่านคิดเพิ่มเติมลักษณะบางอย่างลงไปอีก เพื่อเป็นการ เล่นสนุกและยัง เป็นการแสดง ความสามารถพิเศษของผู้แต่งในการที่คิดแต่งคำประพันธ์ที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากรูปแบบปกติ ของคำประพันธ์ชนิดนั้น การเพิ่มเติมลักษณะบางอย่างลงในคำประพันธ์เช่นนี้ มีปรากฏใน คำประพันธ์หลายประเภทของไทย เช่น กลอนและโคลง ฯลฯ และยังมีพบในคำประพันธ์ ของภาษาอื่น เช่น ภาษาอังกฤษด้วย

การเพิ่มเติมลักษณะบางอย่างลงในคำประพันธ์นั้นบางครั้งจะแสดงให้เห็นแนว ความคิดที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น คำประพันธ์ชนิดหนึ่งของภาษาอังกฤษที่เรียกว่า concrete poetry (กลอนรูป) ซึ่งเป็นคำประพันธ์ที่มีการวางรูปแบบของตัวอักษรใน ร้อยกรองอย่างมีศิลปะคือ ผู้แต่งนอกจากจะแต่งคำประพันธ์ให้มีลักษณะบังคับตรงตามกำหนด ของคำประพันธ์ชนิดนั้นแล้วยังมีการเพิ่มเติมลักษณะทางศิลปะลงไปใน การเขียนคำประพันธ์ นั้นด้วย นั่นคือผู้อ่านนอกจากจะได้รับรู้สทางภาษาแล้วยังได้รับรู้สทางศิลปะที่เกิดจากการ

วางรูปตัวอักษรให้เป็นรูปแบบต่างๆ เพื่อแสดงถึงจินตนาการของผู้เขียนในเรื่องนั้นๆ ด้วย เช่น

The Altar

A broken Altar, Lord, thy servant rears,
 Made of a heart, and cemented with tears:
 Whose parts are as thy hand did frame;
 No workman's tool hath touch'd the same.

A Heart alone
 Is such a stone,
 As nothing but
 Thy pow'r doth cut.
 Wherefore each part
 Of my hard heart
 Meets in this frame,
 To praise thy name.

That if I chance to hold my peace,
 These stones to praise thee may not cease.
 O let thy blessed SACRIFICE be mine,
 And sanctifie this ALTAR to be thine.

(Herbert 1700, quoted in Augarde 1984: 153)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า นอกจากบทหรือกล่าวจึงเรื่องราวเกี่ยวกับแทนบูชาแล้ว ผู้แต่งยัง
เรียบเรียงตัวอักษรให้เป็นรูปแทนบูชาอีกด้วย

คำประพันธ์ของไทยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ กลอนรูป หรือ concrete poetry
ก็คือคำประพันธ์บางบทของ จ่าง แซ่ตั้ง ตัวอย่างเช่น

กลางคืน

ห้องฟ้า ยามกลางคืน

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

จันทร์

ดาว

ดาว

ดาว

ดาว

พื้นดินทุกแห่ง เวียบหลับ คง เหลือแต่เสียงร้องของแมลง

ลูกสูนนอนหลับสบาย

(จ่าง แซ่ตั้ง ๒๕๒๘: ๑๒)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า การแต่งคำประพันธ์ของจางนั้นเป็นลักษณะของกวีรุ่นใหม่ที่ไม่นับ
สัมผัสแต่จะเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์และความแปลกในการเรียงอักษรให้เป็นรูปต่างๆ โดย
ให้ผู้อ่านรับรู้ความหมายที่สื่อออกมาได้จากทั้งทางรูปและทางความหมายของคำ เช่น การใช้
คำว่า คาว คาว จันทร คาว คาว แสดงให้เห็นภาพของท้องฟ้าในยามราตรีที่มีหมู่
ดาวล้อมรอบพระจันทร์ หรือ การใช้คำว่า ลูกลูก ก็บอกให้ทราบชัดเจนว่ามีลูกมากกว่า
๑ คนและทุกคนนอนหลับสบาย เป็นการใช้น้อยแต่ได้ความหมายมาก ซึ่งจัดเป็นศิลปะใน
การแต่งคำประพันธ์ได้อย่างหนึ่ง ดังนั้นบทวีของจางจึงถือเป็นบทวีกึ่งศิลปะได้เช่นเดียวกับ
กับ concrete poetry

นอกจากบทวีกึ่งศิลปะดังกล่าวแล้ว คำประพันธ์ของไทยบางประเภทยังมีการ
เพิ่มเติมลักษณะบางอย่างลงไป ซึ่งทำให้คำประพันธ์นั้นๆ กลายเป็นการเล่นคล้ายปริศนา
คาถาที่ผู้เขียนสร้างขึ้นให้ผู้อ่านตอบให้ได้ว่าลักษณะพิเศษที่ผู้เขียนเพิ่มเติมข้อกำหนดไว้
คืออะไร ผู้อ่านจะต้องไขปริศนาที่ผู้แต่งซ่อนไว้ในคำประพันธ์นั้นๆให้ออกเสียก่อนจึงจะสามารถ
อ่านคำประพันธ์ได้ถูกต้อง หรือบางครั้งก็เพื่อจะได้รับความรู้สาระของการประพันธ์นั้นมาก
ยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านผู้แต่งก็จะเป็นการแสดงออกซึ่งความสามารถ และ ความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ในการคิดแทรกลักษณะพิเศษต่างๆลงไป เช่น ในคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ
หากผู้แต่งเพิ่มเติมกฎเกณฑ์บางอย่างลงไปนอกเหนือจากลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์ของกลอน
ที่มีอยู่แต่เดิม โดยที่กฎเกณฑ์ที่เพิ่มเติมลงไปในนั้นมีลักษณะคล้ายเกมปริศนาที่ผู้แต่งต้องการทดสอบ
ความสามารถของผู้อ่านด้วยก็จะเรียกคำประพันธ์นี้ว่า กลอนกลบท เช่น

กลอนกลบทหูกสีนหาง

"ให้รู้สิศรिकाใจดู	นึกผันผ่อนนอนตรีก
อย่าจู่จรทางเดินดู	ให้ควรรแรมรอรอน
ไม่ควรช้ออย่าต่อทวน	ต่อแต่มีเกมก็แต่พอ
อย่าก่อเกมเกินอัชฌา	ที่พลังเพลินเนิ่นเนิ่น

ที่สิ่งร้ายอย่าประวิง

อย่าเสียดสีหนีหน้า

ควรพอดีคิดคู่ส่วน

อย่าเฟลตอนยลตี"

(กลบทสุภาสิต ๒๔๔๔)

จากตัวอย่าง กลที่ผู้แต่งประพันธ์ไว้คือ ๓ คำสุดท้ายของกลอนแต่ละวรรคจะถูกซ่อนอยู่ใน
๓ คำแรกของกลอนแต่ละวรรค เมื่อผู้อ่านไขกลนี้ได้ก็จะอ่านกลบทได้ดังนี้

กลอนกลบทหงกลินหาง (ถอดแล้ว)

<u>"ให้รู้ลึกตรึกใจดูให้รู้ลึก</u>	<u>นึกผันผ่อนนอนอนครึกนึกผันผ่อน</u>
<u>อย่าจู้จรทางเดินคุดอย่าจู้จร</u>	<u>ให้ควรแรมรอรอนให้ควรแรม</u>
<u>ไม่ควรช้ออย่าท้อทวนไม่ควรช้อ</u>	<u>ต่อแต้มแถมก็พอต่อแต้มแถม</u>
<u>อย่าก่อแถมเกินอชฌมาอย่าก่อแถม</u>	<u>ที่หลัง เพลิน เน้นแถมที่หลัง เพลิน</u>
<u>ที่สิ่งร้ายอย่าประวิงที่สิ่งร้าย</u>	<u>อย่าเสียดสีหนีหน้าอย่าเสียดสี</u>
<u>ควรพอดีคิดคู่ส่วนควรพอดี</u>	<u>อย่าเฟลตอนยลตีอย่าเฟลตอน"</u>

คำประพันธ์ของไทยที่มีการนำเอากลบทมาใช้แต่งมากที่สุดก็คือ กลอน
ปรากฏว่ามีหนังสือและตำราที่แต่งเป็นกลอนกลบทถึง ๓ สมัยด้วยกัน สมัยแรกคือ
กลบทศิริวิบุลยคติชาดก แต่งโดยหลวงศรีปรีชา (เซ่ง) ในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
แห่งกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีกลบททั้งสิ้น ๘๕ ชื่อและไม่มีชื่อ ๑ กลบท สมัยที่ ๒ คือ
ตำราเพลงยาวกลบทและกลอักษร ซึ่งจารึกไว้ที่เสาระเบียงพระอุโบสถชั้นในของวัด
พระเชตุพนฯ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่ง
กรุงรัตนโกสินทร์ (๒๓๖๗-๒๓๙๔) และบรรดากวีในสมัยนั้นช่วยกันแต่งด้วย มีกลบททั้งสิ้น
๖๔ ชนิด ซึ่งเป็นกลบทที่ซ้ำกับกลบทที่มีอยู่ในกลบทศิริวิบุลยคติชาดก ๔๗ ชนิด และแต่งขึ้น
ใหม่ ๑๕ ชนิด และสมัยที่ ๓ คือ กลบทสุภาสิต (กลบทสุภาสิต) แต่งโดย

หลวงธรรมาภิรมย์ (เด็ก จิตรกรเด็ก) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (๒๔๕๓-๒๔๖๘) มีกลบททั้งสิ้น ๔๘ ชนิดโดยจะซ้ำกับ กลบทที่มีในตำราเพลงยาวกลบทและกลอักษรทั้งหมด แต่หลังจากที่หลวงธรรมาภิรมย์ได้แต่ง กลบทสุภาภิตโดยยืมใช้กลอนกลบทแล้ว สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีใครคนใดแต่งหนังสือ โดยยืมใช้กลอนกลบทหัวอื่นอีกเลย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุว่า ทำไม คำประพันธ์ประเภทกลอนกลบทถึงได้เสื่อมความนิยมมาอย่างรวดเร็ว ซึ่งต่างกับคำประพันธ์ ประเภทกลอนสุภาพที่ยังคงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางอยู่ในปัจจุบัน

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวិเคราะห์กลอน กลบทอย่างละเอียด ก็คือต้องการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของกลบทชนิดต่างๆที่ควักได้แต่งไว้ เพื่อ ให้นำมาตั้งกลบททางภาษาที่ควักใช้ในการสร้างปริศนาที่ส่งมายังผู้อ่าน ต้องการศึกษเกี่ยวกับ จังหวะและทำนอง เสียงในการอ่านกลอนกลบทแบบทำนอง เสนาะ ว่าจะเหมือนหรือแตกต่าง จากการอ่านกลอนสุภาพหรือไม่เพียงไร ต้องการศึกษาค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ ของกลอนกลบทกับชื่อและเนื้อหามีความสัมพันธ์กันเพียงไร นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาถึง ความแตกต่างของกลอนกลบทไทยจากข้อมูลทั้ง ๓ สมัยนั้น ทั้งนี้เพราะในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิเคราะห์กลอนกลบทอย่างลึกซึ้งในด้านต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นคงมีแต่ งานที่ศึกษาในเชิงบรรยายให้เห็นลักษณะโดยทั่วไปของกลอนกลบทซึ่งหาให้มอง เห็นแต่เพียง ว่ากลอนกลบทมีลักษณะแตกต่างจากกลอนธรรมดาอย่างไรและมีชนิด อะไรบ้างเท่านั้น

๑.๒ งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแบ่ง เป็น ๓ กลุ่มได้แก่

- ๑.๒.๑ งานวิจัยและวรรณกรรมที่ให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี
- ๑.๒.๒ งานวิจัยที่กล่าวถึงกลบทโดยตรง
- ๑.๒.๓ งานวิจัยที่กล่าวพาดพิงถึงกลอนกลบทเป็นบางส่วน

ทั้งนี้กล่าวโดยละเอียดแต่ละกลุ่มคือ

๑.๒.๑ งานวิจัยและวรรณกรรมที่ให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี

งานวิจัยและวรรณกรรมที่ให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีนี้เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยค้นหา ทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวคิดในการวิเคราะห์กลอนกลบท แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มย่อยได้แก่

๑.๒.๑.๑ ทฤษฎีทางวัจนลีลาศาสตร์

๑.๒.๑.๒ ทฤษฎีทางสัทศาสตร์

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๒.๑.๑ ทฤษฎีทางวัจนลีลาศาสตร์

Crystal และ Davy (1969) ในฐานะผู้บุกเบิกวัจนลีลาศาสตร์ตามแนวภาษาศาสตร์ได้อธิบายถึงทฤษฎีวัจนลีลาศาสตร์ที่เกิดจากองค์ประกอบหลักของกระบวนการสื่อสารอัน ได้แก่ ผู้สื่อ คำสื่อ และผู้รับสารซึ่ง Crystal และ Davy มองเห็นว่า การใช้ภาษาของคนเรานั้นจะแตกต่างกันไปตามข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น การใช้ thou/thee/thy/thine ในภาษาอังกฤษมาตรฐานนั้นจะเกิดขึ้นในบริบทพิเศษทางภาษาคือ บริบททางศาสนา ทั้งนี้ เป็นต้น นั่นก็คือการใช้ภาษาต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เขาจึงได้กำหนด "มิติของข้อจำกัดทางสถานการณ์ (dimensions of situational constraint) หรือ ตัวแปรทางสถานการณ์ (situational variables)" ขึ้นมา มิตินี้มีสิ่งสำคัญอยู่ ๘ ประการซึ่งได้ถูกแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่ม ก. ประกอบด้วย ๓ มิติ คือ

ก. บัณฑิตลักษณะ (individuality) หมายถึง ลักษณะบางประการที่จะแยกคนคนหนึ่งออกจากคนอื่นที่ใช้ภาษาเดียวกันได้ ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะอันถาวรของนิสัยในการพูดหรือเขียนของบุคคลคนหนึ่ง เช่น ลักษณะน้ำเสียง ลายมือของแต่ละคน ฯลฯ ลักษณะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์จะเป็นลักษณะที่คงที่และไม่เปลี่ยนแปลง เช่น คำที่แสดงอารมณ์โกรธ หรือวลีบางอย่างที่ใช้บ่อยจนเป็นลักษณะเฉพาะตัว ตัวอย่าง เช่น "ไม่มีปัญหา" หรือ "ยุ่งคายท่า" ฯลฯ เมื่อเราได้ยินข้อความทั้งสองนี้เราก็ทราบ

ได้ทันทีว่า ใครเป็นคนพูด ดังนั้นเป็นต้น

ข. ภาษาย่อย (dialect) หมายถึง ลักษณะที่บ่งให้ทราบถึง พื้นเพ หรือภูมิภาคของเจ้าของภาษา เช่น ถ้าเราได้ยินคนพูดว่า "พ่อก็หมา แม่ก็หมา หมากันหมด" เราก็ทราบได้ทันทีว่า ผู้พูดเป็นชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึง ลักษณะที่บ่งบอกระดับชั้นทางสังคมของผู้พูดด้วย

ค. เวลา (time) หมายถึง ลักษณะทางภาษาบางประการที่จะบอกถึง เวลาได้ เช่น "สอง เชื้อหินลับไหล ลืมคืน ญาติ" เราก็ทราบได้ทันทีว่า ข้อความที่กล่าวไว้นี้เป็นข้อความที่ใช้ภาษานอคิดไม่ใช้ภาษาที่ใช้นับปัจจุบัน เพราะมีลักษณะทางภาษา คือ คำศัพท์ที่บอกเกี่ยวกับเวลาของการใช้ภาษานี้

๒. กลุ่ม ข. ประกอบด้วยมิติเดียวคือ

ปริเฉท (discourse) ซึ่งจะแยกออก เป็น ๒ ชนิดคือ

ก. สื่อที่ใช่ (medium) ได้แก่ การพูดและการเขียน ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียนที่สำคัญสำหรับนักวิจัยภาษาศาสตร์ก็คือ ภาษาพูดจะใช้เสียง ส่วนภาษาเขียนนั้นใช้ตัวอักษร และเราไม่สามารถที่จะใช้ตัวอักษรมาเขียนแทนการพูดที่หลากหลายกันได้อย่างสมบูรณ์ คุยทั่วไปเราพูดเพื่อให้ผู้อื่นฟัง เช่น การคุยกัน การเล่านิทาน การเล่าเรื่อง ฯลฯ แต่บางครั้งเราอาจพูดเพื่อให้คนอื่นเขียนก็ได้ เช่น การว่าให้เขียนตามคำบอก หรือ ชวเลข เป็นต้น ส่วนการเขียนก็เหมือนกันโดยทั่วไปเราจะเขียนให้คนอื่นอ่าน เช่น นวนิยายต่างๆ แต่บางครั้งการเขียนอาจมีหน้าที่ซับซ้อนขึ้น คืออาจจะเขียนเพื่อให้คนอื่นได้ฟัง ได้แก่ คำขวัญ หรือแถลงการณ์ต่างๆ ฯลฯ เขียนเพื่อให้พูด เช่น บทพากย์ บทเสภา บทละคร เป็นต้น

ในการสื่อสารนั้น การที่เราจะใช้สื่อใดย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางปริเฉท นั่นคือ ถ้าเราจะสื่อด้วยการพูดเราย่อมต้องใช้เสียง แต่ถ้าเราต้องการสื่อให้คนอื่นอ่านเราก็จะเลือกใช้ตัวอักษรในขณะเดียวกันเราต้องระลึกไว้ว่า สื่อที่เราใช้นี้บางครั้งอาจทำหน้าที่ไม่ตรงตามหน้าที่ของมันได้ คือ มันอาจทำหน้าที่ซับซ้อนขึ้นหรือกลับกันกับหน้าที่ของมัน นั่นคือ เขียนให้พูด หรือพูดเพื่อให้เขียน ก็ได้

ข. การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพูดแบ่งเป็น การพูดฝ่ายเดียว (monologue) และ การพูดที่ต้องการให้คนอื่นพูดโต้ตอบ (dialogue) การพูดฝ่ายเดียวและการพูดที่ต้องการให้คนอื่นโต้ตอบนั้นก็ เช่นเดียวกับสื่อที่ใช้ คือ จะมีการทำหน้าที่ซับซ้อนได้ เช่น คลก หรือ การเล่าเรื่องสั้นซึ่งตามลักษณะแล้วจะเป็นการพูดฝ่ายเดียวแต่บางครั้ง คลก หรือ ผู้เล่าเรื่องสั้นจะมีการเปลี่ยนเสียงที่พูดไปตามตัวละครหรือเนื้อเรื่องด้วย

๓. กลุ่ม ค. มิตินี้จัดอยู่ในกลุ่มนี้ จะเป็นมิตินี้ของข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการแปรเฉพาะบางอย่างหรือการแปรชั่วคราวทางภาษา ได้แก่

ก. ภาษาแควง (province) หมายถึง ลักษณะของภาษาซึ่งแสดงบทบาทในเชิงอาชีพของผู้ส่งสาร เช่น ภาษาโฆษณา หรือ ภาษากฎหมาย ฯลฯ ก็จะมีลักษณะทางภาษาบางอย่างที่ต่างไปจากภาษาธรรมดาทั่วไป

ภาษาแควงนี้จะไม่แสดงให้เห็นระดับชั้นหรือฐานะทางสังคมของผู้ส่งสารตลอดจนจะไม่บ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

ข. สถานภาพ (status) หมายถึง การแปรของภาษาที่เป็นระบบซึ่งจะสอดคล้องกับความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ความสัมพันธ์ทางสังคมอาจจะแบ่งเป็น แบบเป็นทางการ แบบไม่เป็นทางการ ความเคารพนับถือ ความสุภาพ ความคุ้นเคย ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และ ความสัมพันธ์ทางการงาน ฯลฯ

ค. แบบนิยม (modality) หมายถึง ความเหมาะสมของลักษณะภาษาที่ใช้กับรูปแบบของสื่อ เช่น ภาษาเขียนที่ใช้ในจดหมาย ใบปลิว บัตร หรือ จดหมาย ย่อมจะมีลักษณะบางประการของภาษาที่แตกต่างกันถึงแม้เนื้อหาหรือสารที่ต้องการสื่อ นั้นจะเป็นเรื่องเดียวกันก็ตาม ผู้ใช้ภาษาจะเป็นผู้เลือกที่จะใช้ลักษณะภาษาแบบใดแบบหนึ่งมากกว่าแบบอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ตั้งไว้โดยคำนึงถึงบทบาทเชิงอาชีพและความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้รับสาร

ง. ลักษณะเฉพาะชั่วคราว (singularity) หมายถึง ลักษณะทางภาษาบางประการที่สามารถบ่งบอกถึงผู้ใช้ภาษาได้ ลักษณะเฉพาะชั่วคราวนี้ต่างจากความ

เป็นปัจเจกลักษณะตรงที่ มันเป็นลักษณะทางภาษาที่เกิดขึ้นในเวลาสั้นๆ หรืออาจเกิดขึ้นซ้ำครั้งซ้ำคราวและสามารถเปลี่ยนแปลงได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า มิติหรือตัวแปรทางสถานการณ์ทั้ง ๓ กลุ่มนี้เป็นประโยชน์ต่อการที่เราจะศึกษาวิเคราะห์ทางวงจลลาลอย่างมากมายที่ Crystal (1969) กล่าวว่า ในการศึกษาวิเคราะห์งานแต่ละครั้งนั้นไม่จำเป็นต้องใช้ทุกมิติ หรือบางครั้งอาจเพิ่มมิติอื่นขึ้นมาอีกก็ได้ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมเป็นสำคัญ เช่น ในการศึกษาเกี่ยวกับบทกวี มิติที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือ ปริเฉท ส่วนมิติที่เกี่ยวข้องรองลงมาคือ ปัจเจกลักษณะและ เวลา

Leech (1969) ได้กล่าวถึงลักษณะของภาษาที่ใช้ในร้อยกรองไว้ว่าเป็นภาษาที่มีวงจลลาลเฉพาะ ซึ่งจะแตกต่างไปจากภาษาที่ใช้ในการพูดหรือการเขียนโดยทั่วไป คือ เป็นภาษาที่ได้รับอนุญาตให้มี การเบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป การเบี่ยงเบนจากภาษามาตรฐานจะมี ๘ ประการได้แก่

๑. การเบี่ยงเบนทางด้านคำศัพท์ (Lexical Deviation) หมายถึง การคิดคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ที่แตกต่างไปจากคำที่ใช้กันโดยทั่วไป หรือนำเอาวิธีการสร้างคำใหม่มาใช้สร้างคำที่แตกต่างไปจากกฎเกณฑ์เดิม เช่น ในภาษาอังกฤษมีการนำคำอุปสรรค "fore" มาเติมหน้าคำกริยา เช่น foresee หรือ foreknow ฯลฯ ซึ่งจะมีกลุ่มของคำที่สามารถใช้ fore นำหน้าได้ในจำนวนจำกัด แต่ปรากฏว่า Eliot กวีชาวอังกฤษ ผู้แต่ง The Waste Land III ได้เพิ่มการใช้ fore ลงหน้าคำ suffer เป็น foresuffer ด้วยวิธีที่แต่เดิมไม่มีคำนี้ใช้

๒. การเบี่ยงเบนด้านไวยากรณ์ (Grammatical Deviation) หมายถึง การใช้กฎเกณฑ์ทางด้านคำ หรือวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างไปจากการใช้ในภาษาปกติทั่วไป เช่นใช้ I doesn't like him. แทน I don't like him. ดังนี้เป็นต้น

๓. การเบี่ยงเบนด้านเสียง (Phonological Deviation) หมายถึง การออกเสียงคำบางคำ หรือ พยางค์บางพยางค์แตกต่างไปจากการออกเสียงในเวลาปกติทั่วไป เช่น ในภาษาอังกฤษ คำว่า wind ซึ่งเป็นคำนามและคำกริยานั้นจะออกเสียง

ต่างกัน เวลาหาหน้าที่เป็นคำนามจะอ่านว่า /wind/ แต่เมื่อหาหน้าที่เป็นกริยาจะอ่านว่า /waind/ แต่คำทั้งสองนี้เมื่ออยู่ในร้อยกรองอาจจะอ่านเหมือนกันได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสัมผัสและจังหวะในการอ่านคำประพันธ์นั้นเป็นสำคัญ

๔. การเบี่ยงเบนด้านการเขียน (Graphological Deviation) หมายถึง การเขียนสะกดการันต์ที่แตกต่างไปจากปกติ หรืออาจมีการเขียนในรูปแบบพิเศษต่างว เช่น ใช้ตัวใหญ่ ใช้เครื่องหมายต่างวเป็นพิเศษ หรือเขียนในแบบกระสวนที่ผิดไปจากปกติ เช่น ไม่เขียนนอแนวนอน แต่จะเขียนนอแนวดั่งหรือแนวเฉียงแทน เช่น ในภาษาไทยในคำ ประพันธ์ประเภทโคลงจะมีการใช้ คำว่า เหล้น แทน เล่น หรือ ทำ แทน ถ้า ฯลฯ

๕. การเบี่ยงเบนทางความหมาย (Semantic Deviation) จะมีการใช้ ความหมายที่ต่างไปจากปกติ เช่น ที่ Wordsworth ใช้ The child is father of the man. เห็นได้ว่า ความหมายปกติของ "child" คือ "เด็ก" ไม่ใช้ "พ่อ" อย่างความหมายที่ใช้ในคำประพันธ์นี้

๖. การเบี่ยงเบนด้านคำภาษาถิ่น (Dialectal Deviation) หมายถึงมีการนำเอาภาษาที่ใช้เฉพาะถิ่นใดถิ่นหนึ่งมาใช้ในคำประพันธ์ เช่น Spenser นักประพันธ์ ชาวอังกฤษนำภาษาที่ใช้ในจังหวัดบ้านเกิดของตนมาใช้ในการแต่ง The Shepherdes Calender ตัวอย่างเช่น heydeguyes (a type of dance) , rontes (young bullocks) เป็นต้น

๗. การเบี่ยงเบนด้านทําเนียบภาษา (Deviation of Register) หมายถึง การใช้คำเดียวกันในความหมายที่แตกต่างกันหลายระดับ หรือเป็นการใช้คำที่มีความหมายได้หลายอย่าง เช่น Eliot ใน The Waste Land III

"The nymphs are departed.

. . . .

Departed, have left no addresses.

เห็นได้ว่า Eliot ใช้คำว่า departed ในความหมายต่างกัน คือ บรรทัดแรก departed หมายถึงจากไป และบรรทัดที่ 2 คำนี้จะบอกให้รู้ว่าเป็นการตายจากไป

๘. การเบี่ยงเบนด้านยุคสมัย (Deviation of Historical Period)
หมายถึง การที่ทวิสามารถนำคำต่างยุคสมัยกันมาใช้ในการแต่งคำประพันธ์เพื่อจะเป็นการ
ให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าเหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นในยุคสมัยใดได้ ลักษณะการใช้คำที่ผิดยุคสมัยปรากฏ
อยู่ใน East Coker ของ Eliot ดังตัวอย่าง

"The association of man and woman
In daunsinge, signifying matrimonie-
A dignified and commodious sacrament,
Two and two, necessarye coniunction,"

จากตัวอย่าง เห็นได้ว่า คำที่ผิดยุคสมัยได้แก่ daunsinge, matrimonie, necessarye
ความรู้ที่ได้มาจากทฤษฎีทางวจนลีลาศาสตร์นี้ ผู้วิจัยจะนำแบบระยุกต์ใช้ในการศึกษาถึง
กระบวนการในการสื่อความหมายของกลอนกลบท ซึ่งจะหาให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่าง
กลอนกลบทและกลอนสุภาพ และสาเหตุที่ทำให้กลอนกลบทเสื่อมความนิยม

๑.๒.๑.๒ ทฤษฎีทางลีลาศาสตร์

Steele 1775 (อ้างถึงใน Theraphan Luangthongkum 1977) ได้เขียน
บทความเพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับ จังหวะทั้งในร้อยแก้วและร้อยกรอง
โดยเฉพาะจังหวะในร้อยกรองนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง เกี่ยวข้องกับจังหวะทางดนตรี
จากบทความนี้ได้มีส่วนกระตุ้นให้นักภาษาศาสตร์รุ่นหลัง ได้สืบทอดแนวคิดและมีการค้นคว้า
เรื่องการศึกษาเกี่ยวกับจังหวะในเวลาต่อมา

ธีระพันธ์ (Theraphan Luangthongkum 1977) ได้กล่าวถึงแนวคิดสำคัญ
ของ Abercrombie (1967) เกี่ยวกับจังหวะว่ามีอยู่ ๘ ประการคือ

๑. หน่วยพื้นฐานที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาจังหวะคือ พยางค์
๒. การเคลื่อนไหวเพื่อผลิตพยางค์ของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการหายใจจะ
ถูกเรียกว่า chest-pulse หรือ breath-pulse หรือ syllable-pulse ดังนั้น
จึงเป็นแนวคิดที่ syllable-pulse จะเกิดขึ้นอย่างเร็วเบาทำให้เกิดพยางค์ที่นุ่มเสียง

(silent syllable)

๓. พยางค์ที่เกิดขึ้นโดยการสั่นของกล้ามเนื้อใน chest-pulse จะเรียกว่า stressed syllable และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่แข็งแรงเป็นพิเศษนี้จะเรียกว่า stress-pulse

๔. stress-pulse จะทำให้เกิดพยางค์ที่มีเสียงดังกว่าปกติแต่ silent stressed syllable หรือ silent stress ก็สามารถที่จะมี reinforced chest-pulse ได้โดยที่ไม่มีเสียงเบ่งออกมา

๕. silent stress เป็นส่วนสำคัญในโครงสร้างของร้อยกรองภาษาอังกฤษ และมีหน้าที่หลายประการในการพูดด้วย

๖. โดยทั่วไปแล้ว chest-pulse และ stress-pulse จะรวมเข้าด้วยกันได้ ๒ วิธีซึ่งทำให้เกิดจังหวะในการพูดที่สำคัญ ๒ แบบ คือ

ก. พยางค์ที่เกิดขึ้นอีกในช่วงเวลาที่เท่ากันโดยประมาณ (syllable-timed rhythm)

ข. พยางค์ลงเสียงหนักที่จะเกิดขึ้นอีกในช่วงเวลาที่เท่ากันโดยประมาณ (stress-timed rhythm)

๗. ภาษาพูดที่เป็นแบบ stress-timed rhythm จะเห็นได้ว่าความยาวของพยางค์อาจจะแตกต่างกันในขณะที่ภาษาพูดที่เป็นแบบ syllable-timed rhythm นั้นพยางค์มีแนวโน้มที่จะมีความยาวเท่ากัน

๘. ทุกภาษาในโลกนี้จะมีจังหวะในการพูดเพียงแบบเดียวเท่านั้น

สุคาศพร (Sudaporn Luksaneeyanawin 1983) ได้กล่าวถึง จังหวะของการอ่านกลอนสุภาพซึ่งมีจำนวนพยางค์ตั้งแต่ ๖ - ๑๒ พยางค์ว่า แม้จะมีจำนวนพยางค์แตกต่างกัน แต่จังหวะในการอ่านจะเหมือนกัน คือ จะมีหน่วยจังหวะในแต่ละวรรคของกลอน ๘ หน่วย คือ เป็นหน่วยจังหวะปกติ ๖ หน่วย และหน่วยจังหวะหยุด ๒ หน่วย โดยสุคาศพร ได้จัดหน่วยจังหวะปกติ ๖ หน่วยเข้าเป็น ๓ ตอน แต่ละตอนจะมีหน่วยจังหวะ ๒ หน่วย หน่วยจังหวะหยุด ๑ หน่วยจะเกิดขึ้นระหว่างตอนที่ ๑ กับตอนที่ ๒ หรือตอนที่ ๒

กับตอนที่ ๓ ก็ได้ และหน่วยจังหวัดหุคอีก ๑ หน่วยนั้นจะเกิดท้ายตอนที่ ๓ เสมอ

แนวคิดเหล่านี้ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบในการวิเคราะห์เรื่องจังหวัดและทางอง เสิ้ง
ในการอ่านกลอนกลบท

๑.๒.๒ งานวิจัยที่กล่าวถึงกลบทโดยตรง

งานวิจัยที่กล่าวถึงกลบทโดยตรง ได้แก่ การวิเคราะห์กลบทในกวีนิพนธ์ไทย (ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ของ ภิรัชย์ สาริกบุตร (๒๕๑๘) งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงกลบทที่ปรากฏอยู่ในกวีนิพนธ์ของไทย และได้จำแนกกลบทออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. ประเภทกำหนดข้อบังคับเพิ่มมากกว่าปกติแบ่งเป็น ๕ แบบ คือ แบบ เพิ่มบังคับสระ เพิ่มบังคับพยัญชนะ เพิ่มบังคับวรรณยุกต์ บังคับคำครุหลุ แบบให้ซ้ำคำ เดิมหรือซ้ำคำเพี้ยนกัน แบบเพิ่มบังคับการซ้ำคำหรือวลีอย่างกระตุ้ แบบกำหนดจำนวนคำ ในวรรค แบบกำหนดมาตราตัวสะกดและแบบเพิ่มบังคับมากกว่า ๑ อย่าง

๒. ประเภทซ่อนแบบรูปหรือวิธีอ่าน แบ่งเป็น ๖ แบบ คือ แบบเรียงอักษร สลับกัน แบบใช้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ แบบใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ แบบให้อ่านซ้ำคำหรือ ย้อนคำ แบบเลือกคำและแบบมีตารางหรือเครื่องหมายประกอบ

๑.๒.๓ งานวิจัยที่กล่าวหาพิงถึงกลอนกลบทเป็นบางส่วน

งานวิจัยที่กล่าวหาพิงถึงกลอนกลบทเป็นบางส่วน ได้แก่

งานวิจัยเรื่องปัญหาสาตก : ประวัติและความสำคัญที่มีต่ออารยธรรม ร้อยกรองของไทยโดย นิยะดา สาริกภูติ (๒๕๒๔) และงานวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์ วรรณกรรมของหลวงธรรมาภิมณฑ์ (ถึก จิตรกรถึก) โดย จาริต เขาว์ขุนทด (๒๕๒๕) จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกลบทสิริวิบุลยคติสาตกและกลบทสุภามิต ซึ่งผู้วิจัยใช้

ประกอบในการศึกษาประวัติของกลบทศิริวิบูลกิตติชาตกและกลบทสุภานิก

การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของพระเกียรติ โศภ สោวณิก วิจารณ์
(๒๕๓๓) งานวิจัยนี้กล่าวถึงลักษณะทางฉันทลักษณ์ของกลอนกลบทจำนวน ๑๓ ชนิด อันได้แก่
กลบทบุษบงแย้มผกา กลบทหงส์ทองสีลา กลบทนาครบริพันธ์ กลบทกนิกรเก็บบัว กลบท
รักร้อย กลบทอักษระภัสล กลบทภูมรินเชยซาบเกสร กลบทอักษรสลับ กลบทวิ้วพันหลัก
กลบทจักรวาท กลบทท้านต่อคอก กลบทโคเล่นหาง (สิงห์โคเล่นหาง) และกลบทมังกร
คายแก้ว (มังกรคายแก้ว) ว่ามีลักษณะ เป็นการเล่นคำตามบัญญัติบังคับซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวคิด
ในการศึกษากลอนกลบทเหล่านี้

ลักษณะคำประพันธ์ร้อยกรองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๐๑ โศภ
อวยพร มลิลาทางกูร (๒๕๑๙) งานวิจัยเรื่องวิเคราะห์กลอนเพลงยาวสมัยกรุงศรีอยุธยา
(พ.ศ. ๒๒๙๙ - พ.ศ. ๒๓๑๐) และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๒๓๒๕ - พ.ศ. ๒๔๑๑)
โศภ สุภา ทิวถนอม (๒๕๑๕) และการศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมคำสอนประเภทกลอน
เพลงยาวในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โศภ ศิริมา เจนจิตมัน (๒๕๒๙)
งานวิจัยทั้งหมดนี้จะให้ความรู้เกี่ยวกับกลอนเพลงยาว ลักษณะทางฉันทลักษณ์ของกลอน
เพลงยาวตลอดจนพัฒนาการของกลอนเพลงยาวที่เป็นกลบทและกลอักษร ซึ่งผู้วิจัยได้นำมา
ใช้ประกอบในการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับกลอนเพลงยาวที่เป็นกลบท

งานวิจัยในกลุ่มนี้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นพื้นฐานในการ เขียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา
ของ กลอน กลอนเพลงยาวและกลอนกลบท ในบทที่ ๒

๑.๓ วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๑.๓.๑ เพื่อวิเคราะห์วิธีการและกลไกในการสร้างกลอนกลบทไทยด้วยวิธีการ
ทางภาษาศาสตร์

๑.๓.๒ เพื่อจำแนกประเภทของกลอนกลบทไทยโดยใช้เกณฑ์ที่ได้จากผลการ
วิเคราะห์ในข้อแรก

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของกลอนกลบทไทยกับชื่อและเนื้อหาของกลอนกลบทไทย

๑.๓.๔ เพื่อวิเคราะห์จังหวะและท่วงนอง เสียงในการอ่านกลอนกลบทไทยแบบท่วงนอง เสนาะ

๑.๓.๕ เพื่อศึกษาความแตกต่างของกลอนกลบทไทยในข้อมูลที่น่าสนใจ

๑.๔ สมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

๑.๔.๑ กลอนกลบทสามารถจำแนกประเภทตามกลไกทางภาษาศาสตร์อันได้แก่ กลไกทางเสียง พยางค์ การเรียงพยางค์ และการใช้ตัวอักษร

๑.๔.๒ กลอนกลบททุกประเภทมีท่วงนอง เสียงและจังหวะในการอ่านแบบท่วงนอง เสนาะไม่แตกต่างกัน แม้จะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

๑.๔.๓ รูปแบบของกลอนกลบทมีความสัมพันธ์กับชื่อและเนื้อหาของกลอนกลบท

๑.๔.๔ กลอนกลบทในข้อมูลสมัยต่าง ๆ มีความแตกต่างทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา

๑.๕ ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตไว้ว่า จะทำการศึกษาเฉพาะกลอนกลบทที่พบใน

๑.๕.๑ หนังสือกลบทศิริวิบุลยทิศชาดก แต่งโดยหลวงศรีปรีชา (เซ่ง) ซึ่งมีกลบททั้งสิ้นจำนวน ๘๖ ชนิด

๑.๕.๒ ตำราเพลงยาวกลบทและกลอักษรซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า

เจ้าอยู่หัวได้รับรดเกล้าฯเห็นแต่งตั้งและจารึกไว้ที่เสาระเบียงพระอุโบสถชั้นในของวัด
พระเชตุพนฯ มีกลบททั้งสิ้นจำนวน ๖๔ ชนิด

๑.๕.๓ หนังสือกลบทสุภาษิตซึ่งแต่งโดยหลวงธรรมมาภิรมย์ (ถึก จิตรกรถึก)
มีกลบททั้งสิ้น ๕๘ ชนิด

๑.๖ วิธีดำเนินการศึกษา

๑.๖.๑ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆต่อไปนี้

๑.๖.๑.๑ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์

๑.๖.๑.๒ ประวัติความเป็นมาของคำประพันธ์ประเภทกลอน กลอน
เพลงยาวและกลอนกลบท

๑.๖.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๖.๒.๑ รวบรวมกลอนกลบทจากหนังสือที่แต่งเป็นกลอนกลบท

๓ เล่มคือกลอนกลบทจำนวน ๘๖ ชนิดจากกลบทศิริวิบุลยคติชาดก กลอนกลบทจำนวน ๖๔
ชนิดจากคำราเพลงยาวกลบทและกลอักษร และกลอนกลบทจำนวน ๕๘ ชนิดจากกลบทสุภาษิต
รวมเป็นกลอนกลบทที่รวบรวมได้ทั้งหมด ๒๐๘ ชนิด

๑.๖.๒.๒ นำกลอนกลบทที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการ
อ่านกลอนอ่านแบบท่านอง เสนาะแล้วบันทึกเสียงไว้

๑.๖.๓ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำเป็นลำดับดังนี้

๑.๖.๓.๑ นำกลอนกลบททั้งหมดที่รวบรวมได้มาจัดแยกออกเป็น ๒
กลุ่มใหญ่ตามรูปแบบการเขียนคือ กลุ่มที่มีรูปแบบการเขียนแบบกลอนสุภาพโดยทั่วไปคือ บาทหนึ่ง
จะเขียนเป็น ๒ วรรค วรรคหนึ่งจะมีตั้งแต่ ๖ - ๑๒ พยางค์ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นกลุ่ม
ที่มีรูปแบบการเขียนแตกต่างไปจากกลุ่มแรก เช่น อาจเขียนไว้วรรคละ ๔ คำ หรือ รูปแบบ
เขียนมองดูแล้วไม่เป็นวรรคแบบกลอนสุภาพทั่วๆไป และในแต่ละกลุ่มนี้จะแยกออกเป็น
กลุ่มย่อยๆ ตามชื่อของกลบทอีกคือถ้าชื่อเหมือนกันก็จัดอยู่ในกลุ่มย่อยเดียวกัน

๑.๖.๓.๒ วิเคราะห์กลไกในการสร้างกลของกลอนกลบทใหม่ที่ละกลุ่มย่อยตามลำดับแล้วนำกลไกที่วิเคราะห์ได้มาจัดเข้าเป็นหมู่พวก เช่น กลไกทางเสียงสระก็จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน กลไกทางเสียงพยัญชนะก็จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน กลไกทางพยางค์ก็จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน ฯลฯ เสร็จแล้วนำมาจัดเข้าเป็นกลุ่มใหญ่อีกโดยรวมกลไกทางเสียงไว้ด้วยกัน กลไกทางพยางค์ไว้ด้วยกัน เพราะจะทำให้ได้ภาพรวมของกลไกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑.๖.๓.๓ นำเทปบันทึกเสียงของกลอนกลบทมาวิเคราะห์จังหวะในการอ่านกลอนกลบทแล้ววัดความสั้นยาวของคำโดยใช้เครื่องแสดงคลื่นเสียงด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ ซึ่งวิธีการโดยละเอียดจะกล่าวในบทที่ ๕

๑.๖.๓.๔ ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกับชื่อของกลอนกลบท และรูปแบบกับเนื้อหาของกลอนกลบท ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และถ้ามีความสัมพันธ์กันความสัมพันธ์นั้นจะเป็นอย่างไร

๑.๖.๔ สรุปผลการศึกษาและเขียนรายงาน

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษานครั้งนี้คือ

๑.๗.๑ ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้คนรุ่นหลังสามารถเข้าใจการสร้างกลบททางภาษา ซึ่งอาจจะเหมือน หรือ แตกต่างจากกลที่ใช้ในการแต่งกลอนกลบทได้โดยไม่ต้องมาวิเคราะห์แบบของกลอีก

๑.๗.๒ ผลการศึกษานี้ในแง่จังหวะและท่วงนอง เสียงสามารถนำไปใช้ในการสอนอ่านท่วงนอง เสนาะในคำประพันธ์ไทยได้

๑.๗.๓ ช่วยให้เห็นสาเหตุของการสูญหายไบบของกลอนกลบทบางชนิด

๑.๗.๔ วิธีการที่ใช้ในการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ ได้

๑.๘ นิยามศัพท์ที่ใช้

๑.๘.๑ "วิธีการทางภาษาศาสตร์" หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์กลอนกลบทไทยโดยนำเอาความรู้ทางภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของภาษาอันได้แก่ ระบบอักษร (graphetics and graphology) ระบบเสียง (phonology) ระบบคำ (morphology) และระบบความหมาย (semantics) มาใช้ในการอธิบายกลไกหลักในการสร้างกล การนำเอาความรู้ทางทฤษฎีวจนลีลาศาสตร์มาศึกษากระบวนการในการสื่อความหมายของกลอนกลบท และการนำความรู้ทางทฤษฎีสัทศาสตร์มาวิเคราะห์จังหวะและทำนอง เสียงในการอ่านกลอนกลบท

๑.๘.๒ "รูปแบบของกล" หมายถึง ลักษณะรวมของโครงสร้างของกลไกหลักในการสร้างกลของกลอนกลบทไทย

๑.๘.๓ คำย่อที่ใช้ในการกล่าวถึงกลไกของกลอนกลบทไทยได้แก่

ก. ST ย่อมาจาก Structure of Device หมายถึง ชนิดของโครงสร้างภาษาที่นำมาใช้เป็นกลหรือเงื่อนไขในการสร้างกลเป็นเสียง พยางค์ อักษรหรือเงื่อนไขผสม ST จะประกอบด้วย

๑. V ย่อมาจาก Vowel หมายถึง เสียงสระ
๒. C ย่อมาจาก Consonant หมายถึง พยัญชนะ
๓. C,V ย่อมาจาก Consonant and Vowel หมายถึง เสียงพยัญชนะและเสียงสระ
๔. Mx ย่อมาจาก Mix หมายถึง เงื่อนไขผสมคือการใช้เงื่อนไขของกลมากกว่า ๑ อย่าง
๕. Sy ย่อมาจาก Syllable หมายถึง พยางค์คือเสียงที่เปล่งออกมาแต่ละครั้งจะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้
๖. F ย่อมาจาก Syllable Form หมายถึง รูปพยางค์
๗. AL ย่อมาจาก Alphabet หมายถึง รูปตัวอักษร

รูปอักษรพยัญชนะ

๘. ALC ย่อมาจาก Consonant Alphabet หมายถึง

รูปอักษรสระ

๙. ALV ย่อมาจาก Vowel Alphabet หมายถึง

รูปอักษรวรรณยุกต์

๑๐. ALT ย่อมาจาก Tone Alphabet หมายถึง

ข. TY ย่อมาจาก Type of Device หมายถึง แบบของกล คือ

ข้อบังคับของกลว่าจะทำให้เป็นกลแบบใด แบ่งเป็น

๑. R ย่อมาจาก Repetition หมายถึง การซ้ำ

๒. L ย่อมาจาก Limitation หมายถึง การกำหนดเฉพาะ

แบ่งย่อยเป็น

L₁ = การกำหนดที่มาของพยางค์L₂ = การกำหนดจำนวนพยางค์L₃ = การกำหนดน้ำหนักของพยางค์L₄ = การกำหนดมาตราการประสมอักษรL₅ = การกำหนดการเรียงพยางค์L₆ = การกำหนดรูปแบบในการเขียนพยางค์

๓. RL ย่อมาจาก Repetition and Limitation

หมายถึง การซ้ำและการกำหนดเฉพาะ

ค. FT ย่อมาจาก Feature of Device หมายถึง ลักษณะของกล

เป็นการจำแนกกลตามความซับซ้อน แบ่งเป็น

๑. S ย่อมาจาก Simple หมายถึง ลักษณะของกลแบบธรรมดา
หรือไม่ซับซ้อน๒. M ย่อมาจาก Multiple หมายถึง ลักษณะของกลแบบ
ซับซ้อน

ง. P ย่อมาจาก Position of Device หมายถึง ตำแหน่งที่เกิดของกลว่าเกิดในวรรคใดของกลอน แบ่งเป็น

P₁ หมายถึง ตำแหน่งที่เกิดของกลในวรรคเดียวกัน

P₂ หมายถึง ตำแหน่งที่เกิดของกลในต่างวรรค

จ. O ย่อมาจาก Original Units หมายถึง จำนวนของหน่วยต้นแบบซึ่งอาจเป็น เสียง พยางค์ อักษร ที่ใช้เป็นต้นแบบและเงื่อนไขของกล

ฉ. G ย่อมาจาก Generated Units หมายถึง จำนวนของหน่วยผลลัพธ์คือจำนวนผลรวมระหว่างหน่วยต้นแบบกับจำนวนหน่วยของเสียง พยางค์ หรืออักษรที่เกิดหลังจากการนำชั๊กล้นนั้น ๆ ต่อหนึ่งหน่วยต้นแบบ

ช. TL ย่อมาจาก Total Units หมายถึง จำนวนผลรวมของหน่วยผลลัพธ์อันเกิดจากจำนวนหน่วยต้นแบบทั้งหมดหลังจากนำชั๊กล้นนั้นมาแล้ว